

Ugeskrift for Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 50.

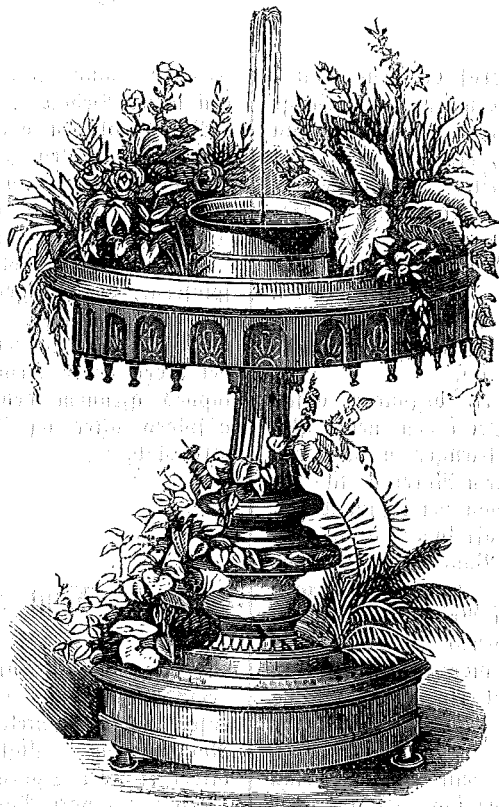
Lørdagen den 11te December 1858.

2den Marg.

Indhold.

Blomsterbord med Springvand. — Om Kunkelroen. — Om Kapskagers Værd som Føder. — Middelet til at forebygge Leiesøb. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Blomsterbord med Springvand.

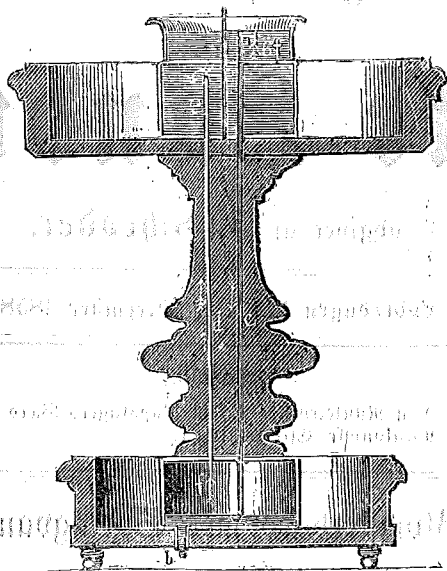

Duften om i Vintertiden, medens den ydre Natur ligger i Dvale, at skaffe sig friskt Grønt og Blomsterduft har allerede for længe siden fremkaldt Indretningen af Blomsterborde, og disse ere, for at forhøje deres Virkning, i den senere Tid bleven forsynet med Lusttryk, som bringer i Bordet anbragt Vand til at springe. De saaledes indrettede Blomsterborde kunne naar og hvor man behager flyttes, uden at nogen Forandring ved dem derved nødvendigsgjøres eller Springvandet aftager eller forulempes.

Hosstaaende Tegning viser et saadant Blomsterbord, besat med Vækster, og nedenstaaende Træsnit et gennemskåret Bord, som anskueliggjør dets indre Konstruktion.

Selve Træbordet kan gjøres af hvilket som helst Slags Træ og forsynes med flere eller færre Udstringer. Vandapparatet maa derimod gjøres af stærke Zinkplader, som lakeres til Beskyttelse mod Røst. Den øverste Beholder forkærdiges af Blik og males porcellænsblid.

Vandapparatet bestaar af to ligestore Be-

holdere af Zink, e og f, hvoraf den ene staar i Bordets øvre Del og den anden i Foden. Begge ere forenede ved tvende Rør, c og d, som gaa gjennem Bordsoilen, og maa, med Undtagelse af Rørene, være aldeles vandtætte. Ovenpaa Beholderen e i Bordets øvre Del er endnu en Beholder, i hvis Bund en liden ophøiet Skruer, a, er anbragt, gjennem hvis Åbning Bandet ved en Tragt holdes i Apparaten. Naar Beholderen er fyldt tillufkes Skruen vel, hvorpaa Band holdes i den øverste Beholder saalænge til Bandet gjennem Røret c rinder ned i f.

Saa snart dette er gjort, begynder ogsaa Springvandet at spille. Det i den nedre Beholder ankommende Vand trænger nemlig den deri værende Luft op gjennem Røret d til den øvre Beholder e og trykker paa det i samme værende Vand med samme Kraft som det til den nedre Beholder nedrindende Vand virker paa den der indesluttede Luftmasse. Saaledesvinges Bandet i e til at springe i Veiret gjennem et fint Rør i Midten af den øverste Beholder.

Under Faldet samler Bandet sig atter i den øverste Beholder, hvorfra det rinder ned i f, og fortsætter hermed indtil alt Vand i Beholderen e er forbrugt.

Bed Forfærdigelsen af dette Apparat maa man noie iagttage, at Rørene ind- og udmunde paa de rette Steder; thi ellers springer Bandet enten ufuldkommen eller slet ikke. Det øvre Rør, c, maa naa lige til Bunden i den nedre Beholder; thi alene i dette Tilfælde kan Bandet strømme frit ud og hindre Luften fra at gaa op i samme Rør. Det andet Rør, d, hvorigjennem den sammenpressede Luft føres fra den nedre til den mellemste Beholder, maa fastlodes i Laaget paa den nedre, og udmunde nær Laaget paa den mellemste Beholder, e, for at al den nedenfra kommende Luft kan strømme op og udove det nødvendige Tryk paa Bandets Overflade, hvorved det ikke bestemtindre bliver umuligt for en eneste

Draabe Vand at komme gjennem dette Rør til den nedre Beholder. Endelig maa det korte Rør i Midten af den øverste Beholder, og hvorigjennem Bandstraalen kommer, fastlodes til Laaget i Beholderen e, udmunde nær dens Bund og have sig lidt over den øverste Beholders Kant. Det ender i en temmelig fin Rørspids.

Jo større Beholderne ere og jo smalere Rørspidserne, desto længere beholder Bandstraalen uafbrudt sin Styrke. Straalen ophører først naar alt Vand i Beholderen e er forbrugt, hvorpaa det i den nedre Beholder nu samlede Vand udtappes gjennem den lille Kran, b. Beholderen e fyldes atter og Vandet begynder paanyt sit Kredsløb.

Om Runkelroen.

Paa Grund af det mislykkede Potetesaar 1858 har man i Smaalenene begyndt at interessere sig for Runkelroens Dyrkning, for ved denne Rodfrugt om muligt at erstatte Poteten. Det bliver et stort Spørgsmaal, hvorvidt vi have fed Jord nok i vore Aare til at Runkelroen kan lønne sig at dyrke i det Større, ligesom det i det Hele vel bør overveies om Runkelroen gjengiver et passende Udbytte efter de paa den anvendte Omkostninger, naar det anvendes som Kreaturfoder, eller om det ikke bliver nødvendigt ogsaa at udvinde dens Sukkerstoff som Sutter eller Sirup, for at sikre dens Udbredelse og vartige Dyrkning. Som Bidrag til Oplysninger om Runkelroen hidsettes idag Efterfølgende af dansk Tidsskrift for Landøkonomi:

„I fuld Erkjendelse af Rodfrugtdyrkningens Rigtighed til Frøgtfodring, har jeg i en Række Aar, dels i Haven og dels paa mindre Jord-

stykker i Nærheden af Gaarden, dyrket saavel Runkelroer som Kaastrabi og derhos efter en større Maalestok ogsaa Turnips i Marken. Men da denne sidste Rodfrugt gav Melken en bitter, ubehagelig Smag og saaledes hindrede Produktaf-sætningen, indskrænkede jeg denne Roes Dyrk-ning, og anvendte den avlede Turnips til Gøds- og Ungkvæget samt Faarene.

Kartoffelsygdommen, som paa samme Tid indfandt sig med stor ødelæggende Kraft her i Egnen, tilintetgjorde de Resourcer denne herlige i det Store dyrkede Rodfrugt i mange Aar havde ydet Lændermanden til Kvægfordring og foranledigede derhos at Dyrkningen af Kaastrabi og især af Runkelroer, der efter min tidligere Erfaring giver den fedeste og bedste Mælk, maatte udsædes. Mine Jorder, der ere delte i 8 Skifter, dyrkedes i 3die Rotation efter Merglingen saaledes:

1ste Aar	Gronjordshavre,
2det	— fuld Brak,
3die	— Vintersæd i Gødning,
4de	— Kartoffler og Vælgæs,
5te	— Byg med Klover og Timotei,
6te	— Klover til Slaaning,
7de	— Græsning,
8de	— Græsning.

I de sidst henrundne 5 Aar har jeg ind-rommet Runkelroen Kortoffelens Plads i Rotationen, men da jeg var uvidende om, hvilken Runkelroer der til Kvægfordring burde gives Fortrinet, har jeg dyrket 6 forskellige Sorter.

Gentagne mindre Forsøg har godtgjort her hos mig, at alle 6 Sorter paa ensartet og lige stort Areal omtrent have givet det samme Kvan-titativ, og da de i Rotationen inddragne Runkel-roer kun i Regelen have givet 600 Tønder paa 4 Tønder Land eller 150 Tønder pr Tønde Land, hvilken ringe Afgrøde saa meget mere godtgjor, at Jorden ikke besidder den for Runkelroen no-vendige Kraft, som jeg i det Mindre tidligere har avlet over 30 Tdr. paa 1 Skjæppe Land tør, mildet og kraftig Jord, saa har jeg i indve-rende Aar anvendt 3000 Pund sur fosforsur Kalk paa 4 Tønder Land til Runkelroer, og jeg skal i sin Tid tillade mig at meddele Resultater.

Hvad Jordens Behandling til Runkelroer angaar, da er Vintersædskubben stedse pleiet om Efteraaret, den svenske Hørv anvendt om For-aaret derefter 1 Ploining og senere atter Bear-beidelse med samme Hørv samt Opfuring som til Kartoffeløgning med omtrent 1 Alens Afstand imellem Furerne, hvorefter den øverste Kam af Furerne blev nedtrykket ved Anvendelsen af en let Trømler. Runkelroefroet, som har staaet 36 a 48 Timer i Støb forinden Nedlægningen paa Midten af den nedtrømlede Jure, er stedse bragt 2 Tommer dybt i Jorden paa 8 til 10 Tommers Afstand i Raderne, ved Hjælp af en almindelig Plantepind, som paa 2 Tommers Afstand fra den nederste Ende er forsynet med en Tverpind, for at betegne Dybden. Efter min Erfaring giver Runkelroen det største Udbytte paa jevne kraftige

Jordflader med et dybt Muldlag og derhos for-trinsvis paa vel dyrkede og godt afgravede Enge.

At udsaa Runkelroen paa Frobede, ligesom Kaastrabi, og derefter udplante de saaledes opel-ffede Planter paa Ageren, har jeg kun fersøgt 1 Aar paa 1 Tønde Land, men uagtet Planningen lykkedes fortrinlig og gav ualmindelig stor Top, opnaaede dog selve Roerne ikke sædvanlig Stør-relse og Form, men bleve korte og buittede med en Madsse Siderodder, fordi de lange, tynde Rod-der ved Udplantningen vare blevne ombøiede, som er temmelig vanskeligt at forhindre, hvorfor jeg ikke har fundet Anledning til at gjentage Forsø- get med Udplantning af denne Røerart.

Betreffende erkjendte Fordele af Rørdyrk-ningen frembæves:

a) Loppens Anvendelse til Fodring om Es-teraaret naar Græsningen aftager eller ganske ophører.

b) At Besætningen ved Fodring med 1 Skp. Røer pr. Ko daglig, noget nær bringer mig samme Indtægt om Vinteren, som paa godt Græs om Sommeren.

Runkelroerne opbevares ligesom tidligere Kar-toflerne i saakaldte Batterier, der godt tilbækkes med Halm og senere med et mere eller mindre tykt Jordlag efter Vinterfuldens Bestaafenhed.

Paa denne Maade opbevaret, har denne Rød-frugt holdt sig fortrinlig hos mig til April Maa-neds Udgang.

Om Rapsfagers Værd som Foder.

Gjennem omhyggeligt anstillede Forsøg er man i Tydsland kommen til følgende Resultater om Rapsfagers Værd som Foder.

Med 1 Pund Rapsfager produceres uden Vanskelighed $\frac{3}{4}$ Pd. Mælk. Under gunstige Om-stændigheder, især hos melkerige Kjør, gif Udbyr-tet op til 1 Pd. Mælk af god Kvalitet. Ved alt-for stærk Fodring med Rapsfager faar Smørret daarlig Smag, og i Almindelighed ansees 2 Pd. pr. Ko for tilstrækkelig, hvilket Kvantum man ogsaa har iagttaget at være det Beste, som kan gives for at erholde velsmagende Smør. Naar Melken sælges, kan man uden at skade den gjerne give hver Ko 3 Pd., og det især hvis det øvrige Fø-der ikke er kvælstoffholdigt.

Ved Mælkproduktion kan 1 Pd. Rapsfager ikke erstattes af 2 Pd. Hø. I mange Tilfælde, og især naar til Kagerne gives kvælstoffattigt Fø-der, saasom Halm, Poteter, Turnips etc., erholdes samme Næring af 1 Pd. Kager som af 3 Pd. Hø. Som Middeltal for Kjør og Faar antages 1 Pd. Rapsfager lig med 2 Pd. Hø.

Kjøddproduktionen befordres i ligesaa høi Grad ved Rapsfager som ved alle andre Føder-sorter, naar alle Betingelser for deres Virken iagttaages. Størst Birkning har man iagttaget hos Kjør af Middelvægt, som medens de vare

Mælk vænneses til et temmelig stort Kvantum Rager i det daglige Foder. Ved aldeles at fratage disse Kjor Ragerne sank deres Vægt hurtigt og betydeligt, men steg atter, da de erholdt den samme Mængde Rager som tilforn, eller 2 Pd. i det daglige Foder. Man iagttog, at paa 14 Dage tiltog med denne Fodring to Kjor tilsammen 62 Pd. i levende Vægt ved tilsammen at erholde 56 Pd. Rapsfager, saa at 1 Pd. Rager forøgede Dyrenes levende Vægt med meget over 1 Pd. Siden var disse Dyrs levende Vægt ved samme Fodring temmelig konstant. Dog er denne Rageres hurtige og betydelige Virkning alene mulig under Forholde, der ere gunstige for Kjødproduktion. Et Tilskud af 3 til 4 Pd. Rager pr. Ko vilde lidt efter lidt forøge den levende Vægt til en modsvarende Høide, men med Vanskelighed i saa kort Tid. Jo mere Kreaturerne nærme sig til fuld Gjødning, desto langsommere tiltage de under lige Fodring i Vægt.

Hos Faar giver et Tilskud af 1 Pd. Rapsfager i passende Blanding med andet Foder lidt efter lidt 20 Pd. levende Vægt, idetmindste i Gjødningens første Periode, men senere, saa synes det, noget mindre. Sammen med Foderforter, som ere fattige paa kvælstofholdige Næringsmidler, kan man med Fordel give en større Mængde Rager. Dog er det ikke tilraadeligt at gjøre den daglige Portion større end $\frac{2}{3}$ Pd. pr. Faar. Giver man daglig et Faar af Middelsvægt omkring 4 Pd. Foderrodde og $1\frac{1}{2}$ Pd. Hø samt i Begyndelsen lidt Rager som senere forøges indtil $\frac{2}{3}$ Pd., saa tiltager Faarets Vægt i Lobet af 6 til 8 Uger i et Middeltal med omkring 13 Pd., og disse 13 Pd. produceres med 28 til 30 Pd. Rapsfager, som fortæres ved Siden af det egentlige Underholdningsfoder.

Da Rapsfager er den mest kvælstofholdige af alle Foderforter, saa fortjener dens Virkning paa Gjødselen ogsaa at iagttages. Ved at underføge Faaregjødsel er det bevist, at Rapsfageres kvælstof for største Delen gaar over i Gjødselen og holder sig i den i Staldene derved at Kreaturerne tager meget Vand til sig og saaledes i korte Mellemrum befugter Gjødselen med Urin. Hvis f. Ex. Ragerne gives i mindre Mængde til Faar om Vinteren i Form af Drikke, og Dyrene ikke skulle gjødes, men alene holdes ved middels levende Vægt, saa kan man med Sikkerhed antage, at under Gjødselens Gjaring og Forraadnelse i Stalden kun $\frac{1}{5}$ af Gjødselens oprindelige kvælstof derved gaar tabt, og altsaa $\frac{4}{5}$ af Ragerens Gjødselværdi kommer den under deres Indflydelse producerede animaliske Gjødsel tilgode. I ikke mindre Grad forbedres Kvægets Gjødsel ved denne Fodringsmaade. 1 Pd. Rager producerer med et Middeltal 1 Pd. Mælk; men i Mælken findes 8 Gange mindre kvælstof end i Ragerne. Saaledes maa $\frac{1}{5}$ af disse kvælstofholdigheder være gaaet over i Gjødselen og næsten fuldstændigt fastholdes i samme, fordi Kogjødselen er mere vandholdig og koldere end Faaregjødsel og derfor gjærer langsommere. I enkelte Tilfælde synes det at næsten den hele kvælstofholdighed i Raps-

fagerne gaar over i Kjød og Mælk. Dette fandt man hos Kjor, som paa 14 Dage ved en Fodring af 56 Pd. Rager forøgede sin Vægt med 62 Pd. og desforuden afgav 38 Pd. Mælk. I disse 56 Pd. Rager fandtes nemlig 2,8 Pd. kvælstof og i den producerede Kjød- og Mælmængde 2,49 Pd., altsaa ikke meget mindre. Men saa snart den levende Vægt, som svarer til den benyttede Fodringsmaade, er opnaaet, saa bliver Vægten siden konstant og $\frac{1}{5}$ af kvælstoffet bindes af Mælken, men de øvrige $\frac{4}{5}$ gaa over i Gjødselen.

Beregner man en længere Gjødningsstid og det Kvantum Rapsfager, som denne Tid opfodres, saa kan man efter derover gjorte Iagttagelser antage, at naar de ydre Forholde, iøvrigt ikke ere ugunstige, medgaar der $2\frac{1}{3}$ Pd. Rapsfager til at danne 1 Pd. levende Vægt, saavel hos Faar som hos Kvæg. Rapsfageres kvælstofholdighed forholder sig da til den levende Vægt som 0,129 til 0,036, og under saadanne Omstændigheder kommer $\frac{1}{4}$ eller idetmindste $\frac{1}{5}$ af Ragerens kvælstof Gjødselen tilgode, eller Rapsfagerne tabe ved at opfodres kun $\frac{1}{5}$ af sin Gjødselværdi. Ifølge de anstillede Forsøg og Beregninger synes det derfor at være klart, at ingen anden koncentreret Foderfort overgaar Rapsfager, anvendt til Mælk- og Kjødproduktion, eller i at efterlade god Gjødsel.

Middel til at forebygge Reiefæd.

I Journal d'Agricultur af 5te Oktober anbefaler Biard, Vicepræsident i Agerdyrkningssamfundet for Arrondissementet Chateaudun, et Middel til at forhindre Hveden i at gaa i Reie, som han med Held har prøvet ifjor. Af 8 Afdelinger, hver paa 1 Td. Land, havde han besaaet 4, hver med sin Hvedesort, og de andre 4 med en Blanding af 4 kornfraaede og 4 langkornede Hvedesorter. De 5 første Afdelinger vare besaaede i den første Halvdel af Oktober (1856); de 3 sidste, som kom efter Kunkelroer, bleve først tilsaede ved Slutningen af Maanedens. Sæden stod lige godt paa alle Stykker; den satte Ar til samme Tid; kun havde Hveden efter Kunkelroerne en mørkere grøn Farve og syntes saaledes snarere at kunne gaa i Reie.

I de sidste Dage af Juni 1857 angrebes Hveden af en voldsom Storm i Forbindelse med stærk Regn og nogen Hagel. Al Hveden havde lagt sig; men Blandingshveden reiste sig snart igjen, medens alle de enkelte Hvedesorter forbleve liggende og nedpibkede indtil Høsten. Alle som saa Marken, undlode ikke at gjøre denne Bemærkning, og Blandingsfæden gav ogsaa langt mere end de enkelte Sorter saavel i Kjærvi som i Kjerne.

Biard havde gjentaget Forsøget iaar, men uden noget fuldstændigt Resultat, da Hveden i det Hele blev saa kort i Straact; dog havde han

enkelt Stykker Veiesæd, men udelukkende paa de rene Hvedesorter.

At Blandingshveden er mindre udsat for at gaa i Veie, forklarer Biard ganske naturligt saaledes: Hos en Sort Hvede have alle Ar en ensformig Hoide, navnlig naar Sæden er frodig. Blæsten virker da paa et enkelt Punkt, hvorved Straaet let knækkes. Hos Blandingshveden ere derimod Aere ulige hoie, Bindens Kraft fordeles paa en større Overflade, Straaet bøies i forskjellige Retninger og knækkes ikke nær saa let.

Biard gjør desuden opmærksom paa en anden Fordel ved at benytte en Blanding af forskjellige Hvedesorter, at nemlig den Skade, som en enkelt Sort kan lide af Veirets Umildhed under sin første Væxt, let kan oprettes af de andre Sorter, som snart udfylde dens Plads.

Indlandet.

Christiania. I No. 49 af dette Blad meddeltes fra Lillehammer, at man der paa et Loft havde fundet Skelettet af et nyfødt Barn. Aftenbladet for 8de d. M. beretter nu, at efterat der ved et paa Lillehammer optaget Forhør var fremkommen Mistanke om, at en Pige, der havde tjent i Gaarden et Par Aar indtil i vaar; men nu tjener her i Byen, har født Barnet i Dølgemaal og dræbt det, er der d. 8de paa Politikammeret optaget Forhør over Pigen, der efter nogen Benægtelse har erkendt at have født Barnet i Dølgemaal og derefter henlagt det paa Loftet. Hun benægter, at hun med Villie eller med Vidende har dræbt det.

— Pastor Hans Steenstrup, Præst ved Bødsfængslet ved Christiania, døde den 2den d. M. I en Nekrolog i Aftenbladet siges der med Rette om ham: „Hans kristelige Liv og præstelige Nidkærlighed, saavel som hans varme Deltagelse for alle de menneskelige og borgerlige Anliggender, med hvilke han kom i Berørelse, lader ham dybt savnes ei blot af hans egen lille Menighed, for hvilken han virkede med en sjælden Omhu og Utrættelighed; men ogsaa af den hele norske Kirke, der i ham eiede en trofast og hengiven Søn, en kundskabsrig Mand og en usfortrøden Arbejder.“

Fra Lillehammer berettes, at Udhusene paa Gaarden Torr paa Fron afbrændte Tirsdag Aften den 20de s. M. Hovedbygningen og et af Staburene samt Kreaturer blev reddet, men hele Gaardens Avling og Kornbeholdning streg med. Intet var asseureret. Ilden synes at være opkommen i Galmen i Ladebygningen, hvor der ikke skal have været Folk med Lys paa et Døgn. Formodningen er forsaavidt for, at Ilden kan være paasat.

Malefund. I Skibforløbne lige er i Nærheden af Runde Fyr i Hero Præstegjæld inddrevet en Hval, der angives til omtrent 90 Fods Længde. De Lodser, der opdagede Uhyret paa Havet, antog det i Skumringen for et hvælvet Skibsvrag, men opdagede nærmere, at det var en Hvalkonge i egen høie Person, der svømmede paa den ene Side, saa at de tilids kunde se dens hvide Bug, fulgte Baa-

den, der røedes af 4 eller 5 Mand, lige til og paa Land, hvor den da fangedes. De heldige Fiskere yttre sig meget betegnede dermed, at denne ene Fisk, som vistnok mangede meget paa Hilsen, dog gav dem et godt Sjøveir.

Levanger. Paa Vardalens Fastscole var den 20de s. M. en stor Del af Bygdens agerbrugende Mand og en Del Ungdom forsamlede for at høre paa de gjenneem Bladet annoncerede Foredrag over Agronomien.

Kand. Hansen underrettede Tilhørerne om, at han ansaa den Tid kommen, da Landmænd interesserede sig saameget for de til Landbovæsenet hørende Sag, at de vilde anvende et Par Timer hver 4de Søndag til at høre Foredrag over omtalte Gensstande desangaaende. Dette troede han bedst vilde gaa, dersom der dannedes en Landboforening, hvoraf hvert Medlem tilskjød en ubetydelig Kontingent. Paa Anmodningen om Forsamlingens Formening herom, yttrede Kapitan Holst, at han troede, at det vilde være bedre om man saa til at samle flere Præstegjæld underet, midlertidigen virke herfor, og derimod foreløbigen lade det forblive med de omtalte, samt lade Enhver, der ønskede at overvære disse, bidrage 2 p. pr. Gang forat dække Udgifterne ved Bærelse, Lys og Brænd.

Herpaa indgik Hr. Hansen villigen, og blev der, efterat Hr. Hansen havde indledningsvis talt lidt om Agerdyrkning og Dyrslæge Distrikt om Husdyrene, bestemt, at der Søndagen den 12te December Kl. 5 Eftermiddag skulde holdes Foredrag paa samme Sted, hvor der da vilde blive holdt Foredrag over Grøftning af Hr. Hansen og over Hestens Vdr af Hr. Distrikt.

Udlandet.

Sverige. Det skal nu være alvorligt paa Bane at saa anlagt en 17 svenske Mile lang Jernbane fra det bekjendte, i et væsentlig norsk Kompagnis Hænder værende, Gellivare Jernværk ned til Bottnibugten. Grosserer Victor Kjellberg paa Fredesrikshald og født svensk Undersaat har nemlig indgaaet til den svenske Regjering om visse Privilegier for et Aktieselskab, som han vil forsøge at danne til Anlæggelse af en saadan Bane, der efter anslåede Overlag vil koste omtrent 5,500,000 Rdr. Rmt., hvori dog næsten Intet er opført til Expropriation af Jord og kun en ubetydelig Sum til Træmaterialier. Man har forudsat, at Grund skulde afstaaes frit forsaavidt Banen gaar over Kronens Eiendomme, samt at Bygningematerialier fra Kronens Mærk og Skov ligeledes skulde erholdes uden Udgift, forsaavidt saadanne Materialier ikke uden større Udgift kunne hentes fra Gellivare Eiendom. Banen vil hovedsagelig blive beskjæftiget med Transport af Jernmalin og Skovprodukter, og de 150,000 Ekd. Malin, svarende til 80 a 90 Ekd. Stångjern, for hvilken afgiftsfri Afsetning udenfor Riget maa søges, beregnes hovedsagelig at skulle gaa til Finland og Rusland, hvorved vil aabnes et nyt Marked for det svenske Jern.

— Ved det sidste Forhør i Anledning af Mordet paa Oberstinde Sederholm fremkom ingen nye for-

Ødberg graverende Omstændigheder, hvorimod Udskil-
ligt af, hvad nogle Deponenter havde forklaret imod
ham, ikke lod til at være overensstemmende med Sand-
hed. Det er heller ikke bevist, at der var Blod paa
det af Ødberg den ulykkelige Mandag Aften benyt-
tede Haandklæde, og man har Anledning til at tro,
at det ei heller var Blodstækker paa hans Frakke.

England. De officielle Tabeller over Udbytt-
tet af Storbritanniens Kulminer, give et Begreb om
Vigtigheden af Kulproduktionen, hvoraf Landets kom-
mercielle Storhed saa væsentlig betinges. Der ind-
vandt i de sidste 2 Aar i Gjennemsnit 66 Mill.
Tons Stenkul. Fra Minerne i Durham og North-
umberland udvortes til fremmede Lande over 4 Mill.
Tons; i det Hele afskibedes der i Ind- og Udlan-
det fra de nordlige engelske Miner i Aaret 1843
5,930,000 Tons, i Aaret 1857 derimod 9,762,000
Tons. I Skotland produceredes af Kul i det sidste
Aar 8,211,473 Tons fra 425 Gruber, i Irland
120,630 Tons af 70 Gruber, i Wales 8,200,000
Tons. Den første Rang efter Kullene indtager Jern-
produktionen, saavel i kommerciel som industriel Hens-
ende. Der forarbejdedes i 1857 9,573,281 Tons
Jernerts i 628 Døne, hvoraf Udbyttet af Naajern
var 3,659,447 Tons til en Værdi af henved 13
Mill. £; der fabrikeredes 918,000 Tons i Skot-
land, 1000 Tons i Irland, 1,007,776 Tons i Wales,
og Resten i England. Ved Siden af denne bety-
lige Virksomhed forsynnes ikke andre Dele af Lan-
dets Frembringelser, og navnlig har Kornproduktio-
nen i de senere Aar modtaget en betydelig Udvikling.
Den franske Regjering henvendte sig for nogen Tid
siden ved sin Konsul i Newcastle til Landmændene
i de nordlige engelske Grevskaber for at erfare, hvil-
ken Virkning Afkæffelsen af Kornlovene havde havt
paa Produktionen, Agerbruget o. s. v., og som man
kunde vente sig, give de indløbne Svar en høist gun-
stig Fremstilling af Forholdene, naaget de komne
fra Medlemmerne af en Stand, der for saa Aar siden
forudsagde Englands Minn ved Kornlovens Ophæ-
velse. I en mærkelig Modsetning til det derved
konstaterede Resultat af Frihandlens Indførelse staa
den Opposition, der organiseres af Elkskaberne
imod de bestaaende Elkskabslove, hvis Frihed de
ikke kunne taale; de søge Grunden til de fleste Ti-
der for Aghederne i den frie Afgang, der er givet
fremmede Elkske, til at tage Del i den engelske Part,
og de ønske at faa dem aldeles udelukkede eller for-
dre tilfald for det engelske Flag de samme Begun-
stigelser i fremmede Lande, som det udenlandske Flag
nu nyder i England. Udenrigsministeren, Lord Mal-
mesbury, har ogsaa i en Skrivelse, hvori han giver
Aghederne Medheld i deres Paastand om de skadelige
Følger af Navigationsaktens Ophævelse, lovet at
gjøre sit Bedste for at formaa fremmede Regjeringer
til at gjengælde de Friheder, som deres Undersaats-
ters Elkske nyde i England; det er navnlig Frank-
rig og Nordamerika, som hermed ere mente, men
hvor lidt Regjeringen i det førstnævnte Land er til-
bøjelig til at afvige fra sin beskyttende Politikk, har
man netop nu taget et nyt Bevis for ved Udstedels-
sen af et keiserligt Dekret om Anlæggelsen af Korn-
beholdninger i alle større Stæder i Frankrig, hvor-
ved man trer at kunne regulere Kornpriserne og for-

hindre Dyrtd. Det paalægges ved dette Dekret
Bagerne i 161 Stæder at anskaffe sig Beholdninger
af Korn eller Mel, tilstrækkelige til Bageriets For-
brug i 3 Maaneder; kun i Landsbyer, hvor Ind-
vaanerne selv bage deres Brod og selv sørge for
deres Beholdninger, anser Regjeringen denne For-
holdsregel for uvovdendig. Kommunerne skulle an-
vise Bagerne passende Magasiner til Opbevaring af
Kornet, men de Kapitaler, som udfordres til Ind-
kjøbet, haaber man, at Bagerne af Patriotisme selv
ville forskafe sig; Regjeringen paakalder i denne
Henseende Kapitalisternes gode Villie og henviser
Bagerne i Nødstilfælde til Kommunerne om Afsl-
staaelse. For at lette Tilveiebringelsen af Forskud,
skal der fra Magasinerne kunne udgives „warrants“,
om hvilke man ventet, at de ville finde Indgang hos
Finansmændene og navnlig blive modtagne i Frank-
rigs Bank.

Forovrigt er der Intet af særdeles Interesse at
meddele om Handelens Gang i de nævnte Lande.
I de engelske Fabrikdistrikter er der en jevn Virk-
somhed; men Afsetningen af Fabrikater til Udlan-
det er ikke levende. Om Udbyttet af Englands Ho-
vedhøst bemærkes nu, at det mere og mere viser sig,
at det er usædvanligt rigt, og at der hos Landmæn-
dene findes meget store Beholdninger, som fuldkom-
ment vilde kunne opvie den Afgang, der ved Vinter-
rens Indtræden kan blive i Tilførslerne fra Udlandet.

Dronningens Proklamation udnævner Can-
ning til den første Vicekong i britisk Indien, lover
en fast og samvittighedsfuld Overholdelse af de hid-
tilsvarende Traktater og ingen nye Sebetsindvidelser,
tilføjer Religionsfrihed og Ligeberettigelse for alle
Beboere, Forbedringer i Landets Interesser, medens
der vil blive taget Hensyn til gamle Landskille.
Der indkommer endelig almindelig og fuldstændig
Amnesti for Alle, som underkaste sig for Aarets Ud-
gang; men fra Amnestien ere udelukkede Mordere
og de Personer, som have skjult Mordere og Ansøgere.

Det gamle Newgate-Fængsel er nu forsvundet,
og i dets Sted har der reist sig en ny Bygning,
hvor Humanitetsfølelsen ere forenede med den nød-
vendige Sikkerhed for, at Fangerne ei skulle und-
vige. Forbrydere af forskjellig Grad og Alder hol-
des nu affordrede fra hverandre, idet det tidligere
store Fængseldrum er bleven afløst af 132 Celler,
hver 12 Fod lang, 7 Fod bred og 9 Fod høj.
Sengklæderne bestaa af en Madrats, to Lagener og
to Uldtæpper. Over Celle har et Vaskapparat og
en Retirade, en Indretning, hvorved Fangerne kan
skaffe sig daglig 12 Galloner Drikke- og Vaskvand,
en Ventilator, en Klap til efter Behag at indlade
varm Luft og en Let Klokketrem, for i Nødstil-
fælde at tilkalde Hjælp. Straffecellerne adstille sig
fra de Dørlige kun derved, at de ere fuldkommen
mørke, og disse mørke Fængsler skulle hidtil i Vir-
keligheden have vist sig som det bedste Middele mod
de mest forstokkede Forbrydere.

Den nylig afdøde Robert Dale Owen blev
37 Aar gammel. I 1797, da han var 26 Aar,
giftede han sig med Miss Dale og blev samtidig
Cier og Forretningsfører for „New Lanark Twist
Company“, ved hvis Bestyrelse han lagde Grun-
den til sit Ny. Hans Hovedskrift „Essays on the

formation of Character" udkom dog først efter 1810; ved dette Verk, saavel som ved Maaden, hvorpaa han praktisk udførte de deri nedlagte Tanker, kom han i Forbindelse med Englands berømteste Statsmænd og Statsøkonomier. Hans Ny som social Reformator var saa stort ogsaa i Udlandet, at han kunde være at forelægge de paa Kongressen i Aachen forsamlende Monarker sine Tanker om sociale Reforme i en Memoire, der blev dem overrakt af Lord Castlereagh. Fyrt Metternich roste denne Memoire overordentlig, og Keiser Nicolaus, der dengang kun var Storfyrste, besøgte ham, besaa hans Arbejdskoloni og hans Børneshul — det første i Verden — og foretog med sig i et Par Timers Samtale med ham, hvilken Keiseren afsluttede med en Opfordring til at flytte over til Rusland tilligemed to Millioner engelske Arbejdere. Robert Owen var nok stolt af den Gjenklang, hans Ideer valte hos den russiske Fyrste, men afflog alligevel Indbydelsen til Rusland, fordi han havde nok at bestille hjemme.

Frankrig. Det franske Hof ventes tilbage til Paris fra Comptagne den 2den Decbr. Krigeriske Rygter ere endnu i Omloeb, blandt andet tales der om en forestaaende Leir ved Alperne; men den hele Maarm synes dog at være aldeles umotiveret.

Østerrig. Fra Wien berettes følgende i "D. N. Z.": Den 20de November forlod en ung Pige sine Forældres Hus for at bringe nogen Vaff i Byen. Hendes Kæreste, en ung Arbejder, vilde om Aftenen hente hende til Dands, men hun var endnu ikke kommen hjem. Urolig over hendes lange Udeblivelse begiver han sig til de Steder, hvor hun efter Forældrenes Opgivende havde Gæstder, men overalt, hvor han kom, havde hun allerede været. Det sidste Spor førte til et Munkelovst i Forstaden Josephstadt. Medens Folk vilde have seet hende gaa derind, nægtede man i Klosteret at have seet noget til hende. Imidlertid er det blevet Nat, og den unge Mand henvender sig til Politiet. Gensdamerne begive sig med ham ind i Klosterhaven, hvorfra man kan se Binduerne i Klosteret oplyste. Man trænger ind og bliver Vidne til en Scene, der ikke lader sig beskrive, — et Antal unge Koner og Piger, der i Forening med Munkene seire et Sviregilde! Det hele Selskab blev arresteret, og man er meget spændt paa at erfare, hvad der nu videre vil ske.

Spanien. Et Dyb har nylig været hjemsvagt af et forfærdeligt Jordstøvel, hvorved mellem 6 og 700 Huse dels indstyrtede, dels bleve aldeles ruinerede. 8 Lig har man fundet under Ruinerne, og mindst 30 Mennesker ere blevne lemlestede. — Dette Jordstøvel er følt over hele Portugal, mere og mindre heftigt.

Rusland. Nedsendningen af den russiske Flaade i Sebastopol's Havn har gjort Videnskaben en ikke ringe Tjeneste, idet denne undersøiste Marine frembød ligesom en Præmie for den heldige Opfindelse af nye Dykkerapparater. Et storartet Nedskab af denne Art er nylig opfundet og paa russisk Bekostning udført af Wilhelm Bauer. Et Udvalg, nedsat af det keiserlige Akademi i Petersborg, har beskrevet og bedømt Apparatet, der fører Maen af hypnautisk Apparat og paa en Gang er en Dyl-

kerlokk og et Skneffib; dog maa det tilføies, at Sknen ikke drives ved Damp, men ved en Trædemolle, der sættes i Bevægelse af 4 Mennesker. Ved Proven har det vist sig, at man hermed kun kan opnåa en Hastighed under Vandet af $\frac{1}{4}$ Mil i Timen, hvilket vanskeliggjør Styrtningen, men denne Feil tror man at kunne rette, og den vil iøvrigt heller ikke absolut hindre det nærmeste Diemed ved Apparatet, nemlig at anlægge og sprænge underjordiske Miner. Skibet er dannet af sammennaglede Jernplader; det har en Længde af 50 Fod, og Lustrummet indeholder over 3000 Kubikfod. Heri kunne 14 Mennesker leve i 7 Timer uden Fornødske af Luften. Midt i Skibet er et Dykkerkammer, hvorfra en Mand kan stige ind med Dykkerhelm paa. Paa flere Steder er der anbragt Glastinduer, hvorigennem Lyset kommer; da man stillede en Lampe i et af dem, blev der ved Skibets derfra hidlokket en tæt Skare af nybyggelige Fisk. Et Musikkorps spillede i det Indre af Skibet Nationalhymnen, og paa 140 Skridts Afstand blev denne undersøiste Koncert 21 Fod under Vandspillet tydelig hørt paa en Vaad paa Vandet. Den største Fordel ved Apparatet er, at Ingeniøren dermed kan gaa ned til en hvilken som helst Dybde og der holde Skibet svævende ved Hjælp af tre store Cylindere, der kunne indtage eller udpumpe Vand, og saaledes gjøre samme Tjeneste som Ballasten i en Ballons Gondol. Dermed er aabenbart skabt et meget stort Fremskridt. Mennesket kan nu bereise Havets Dybder og der styre sin Kurs med større Sikkerhed end i Luften. Det er kun et Par Aar siden en Amerikaner opfandt et hensigtsmæssigt Dybbelod, hvormed man kan hente smaa Kvantiteter af Havbunden op fra store Dybder; dette har kun formaaret at vække almindelig Videbegjærlighed med Gensyn til den hele ubejendte Verden under Havets Overflade; kun ved et Apparat, som det af Bauer opfundne, kan Videbegjærligheden ventes tilfredsstillet.

Asien. Den franske og spanske Expedition til Cochinchina havde megen Fremgang; men de franske Tropper lide meget af Klimatet og den dervede ufrunde, fugtige Luft. Tabet af Menneskeliv af denne Marsag har været ligesaa stort, som Tabet ved Fægtningen med Cochinchineserne var lidet.

Afrika. Ifølge et Brev af 8die Juli d. A. fra den svenske Rejsende Andersson, som da opholdt sig paa omtrent $21\frac{1}{2}^{\circ}$ i. Br. var hans Hensigt med Reisen vel ikke fuldstændig opnaet, men han havde dog gjort vigtige geographiske Opdagelser. Om de Besværligheder, han har maattet udholde, beretter han bl. A. om den store Vandmangel, de Rejsende hyppig ere udsatte for. "Jeg var, skriver han, kommen næsten til den 19de Bredegrad og smigrede mig med, at Næsten af min Reise skulde gaa forholdsvis let. Min Vejviser førte os ganske vildt og forlod os derpaa som Forræder. Derved blev jeg i en fem Dage uden Vand til mine Dyr og havde lidt lidt til os selv. Jeg vendte tilbage og var heldig nok til at faa nye Vejvisere, men efter 3 Dages Reise erklærede de, at de ikke kjendte Vejen. Jeg troede først, de vilde bedrage mig og truede med at skyde dem en Kugle for Panden; men det var kun altsammen sandt. Jeg var et

Dieblig nær ved at tabe Modet. Vi maatte igjen se at komme tilbage samme Vej vi vare komne, og det lykkedes atter at nå Vand, men først efterat vi havde undværet det i 150 Timer og dertil været i Bevægelse næsten den hele Tid. Jeg tabte ikke mindre end 5 Mand, men de reddedes, da de efter at have faret vild, heldigvis traf det samme Vadsdrag, som vi søgte. Jeg har aldrig før seet den Virkning, en stærk Tørst frembringer hos Mennesker og Dyr, og jeg haaber til Gud, at jeg aldrig oftere vil faa den at se. Follenes Dine bleve blodige og syntes nærved at sprænges ud af sin Dulling. Køberne bleve aflegraa og sprutne, Stemmen hæs og tung. Hundenes Dine sank, derimod ind faa, dybt, at man tilsidst kun skintede en mat Straale; Blod stod ud af Næseborene, medens de saarede og græskelig udmagrede fløbte sig frem med vakkende Skridt, nu og da med en undertrykt Tuden, der gav deres Lidelses-Luft. En flakels Pest, jeg havde, vilde Tid efter anden stille sit Hoved ind i min Bogu, ind i mine Hænder, under mine Klæder osv., og da jeg sagte stodte den tilbage, faa den paa mig med et bekrædende Blik. Kvæget led endnu mere, og yttrede sin Kval ved en melankolisk Brølen. En Byfen farer endnu igjennem mine Lemmer ved Grindringen om disse forfærlige Dage." Vandmangelen var dog ikke den eneste Hindring. Paa en Strækning af 100 Mile maatte Andersson og hans Folge med Dren i Haanden Skridt for Skridt bane sig Vej gjennem uhyre Buskader. Engang behøvede 12 Mand 6 Timer for at aabne en Passage af kun 500 engelske Alens Længde. Forøvrigt ser man Andersson fortsætte sine Jagttog, om hvilke han i sin "Eoen Nigam" beretter saamange interessante Træk. Han saa dog denne Gang kun faa Elefanter. Denne Reise og en Understøttelse, han ydede en anden Rejsende, Mr. Green, havde næsten gaaft samt hans Hjælpe midler, men han havde dog ikke takt Modet, og han skulde, da han frev, netop gjøre et nyt Streiftog, dels for at se nogle endnu udforskede Dele af det Indre, dels for at jage Elefanter, og derpaa ved Salg af det derved udvundne Elefantben (som nu efter Wahlgbergs Død er meget dyrt i Kaspstaden) at skaffe sig Midler til en Expedition til Simene.

Familie-Bibliotheket udkommer i 1859 som hidtil med 8 Leveringer og medfølger **Stilling-Magazinet**.

Ugeskrift for Norske Landmænd, tredje Aargang, udkommer i 1859 i nærværende Format med 52 Ark om Aaret, altsaa 1 Ark ugentlig, der, som før, medfølger **Stilling-Magazinet**.

Til Subskribenter

paa

Gaardsregnskab for den norske Bonde af Schröder.

De, som fremdeles ville subskribere paa nævnte Bog, anmodes om inden Jannuar Maanedes Udgang at indsende sine Rekvizitioner til Bogtrykker Fabritius's Kontor. Indsendelsen er nødvendig for at Opslagets Størrelse kan bestemmes.

Almanakken for 1859

er nu omsendt til alle Kommissionærer, der har bestilt. Nye Bestillinger efterkommes snarest mulig. Nærmeste Postkontor eller nærmeste Postaabneri samt Bestillerens Navn bedes tydeligt skrevet.

W. C. Fabritius.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3% a 5% Spb. intet solgt.
Rug, 17 ½ a 18 ½.
Bog, 11 ½ a 14 ½.

Udenlandst

Rug østerjøist 19 ½ 12 ½ a 4 Spb.
Rug dansk 16 ½ 12 ½ a 17 ½.
Byg 2rædt 15 ½ a 15 ½ 18 ½.
Erter 4 a 5 Spb.
Hvede 5 Spb. a 5 Spb. 1 ½ 12 ½.

Christiania Fiskepriser.

Eild, Kjobmd. 6 ½ Spb. pr. Ib.
Eild, for Mld. 5 ½ Spb. pr. Ib.
Eild, smaa do. 4 ½ a 5 ½ Spb.
Eild, for Christ. 4 ½ a 4 ½ Spb. pr. Ib.
Eild, smaa do. 3 Spb. pr. Ib.
Storset 1 Spb. a 1 Spb. 6 ½ pr. Bog.
Middelsæt 4 ½ pr. Bog.
Emaaset 3 ½ 12 ½ pr. Bog.
Rodbjær 6 ½ 12 ½.

Udgiverens Adresse:

J. Schröder. Boll i Bærum.

Følgeblad til **Stilling-Magazinet**.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.